

POMOC SPOŁECZNA

Umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Naszym celem jest służenie profesjonalną, szanującą ludzką godność i skuteczną pomocą wszystkim mieszkańcom Miasta i Gminy Lipsko. Życzliwość, spolegliwość oraz empatia to cechy, które przewodzą naszej pracy.

Jeśli znalazłeś się w trudnej sytuacji życiowej, której sam nie jesteś w stanie rozwiązać – zgłoś się do Ośrodka Pomocy Społecznej. Zatrudnieni tu pracownicy i specjaliści pomogą Ci.

Może sam nie potrzebujesz pomocy, lecz obok Ciebie mieszka ktoś, kto jej potrzebuje? Możesz nam przekazać również informację o innych, którzy wymagają pomocy. Adresy i telefony do placówek pomocy społecznej znajdują się na końcu biuletynu.

Należy pamiętać, że:

- Osoba lub rodzina, ubiegająca się o pomoc społeczną, może zgłosić się do Ośrodka Pomocy Społecznej (budynek Urzędu Miasta i Gminy Lipsko, pokój: 1-5 i 18-19)
- Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego.
- Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej.
- Od każdej decyzji, z którą nie zgadzamy się służy prawo odwołania.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Służy rozwiązywaniu problemów społecznych, zaspokajaniu określonych potrzeb jednostek, rodzin, grup społecznych, udzielaniu określonych świadczeń. Każda osoba, stojąca wobec problemu, którego nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać, ma prawo zwrócić się z prośbą o pomoc do placówek pomocy społecznej. System pomocy społecznej służy wszystkim tym, których egzystencja jest w jakikolwiek sposób zagrożona. Czy dana osoba mieści się w kategorii osób potrzebujących i czy potrzeba, z którą zgłosiła się do instytucji pomocowej, zasługuje na wsparcie, określa w szczególności ustawa o pomocy społecznej. Zgodnie z jej postanowieniami rodzaj, forma i rozmiar wsparcia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających jego udzielenie, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej są uwzględniane, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Świadczenia z pomocy społecznej przysługują tylko wtedy, gdy ich przyznanie uzasadniają z jednej strony warunki materialne wnioskującego, a z drugiej – jego bezradność lub nieskuteczność podjętych przez niego działań.

Podstawa prawna (ważniejsze akty normatywne, na podstawie których realizowane są zadania pomocy społecznej w gminach):

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 poz. 163);
- ustawa z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 Nr 149, poz. 887 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 nr 231 poz. 1375)
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217, poz. 1837);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. Nr 127, poz. 1055);
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 77, poz. 672, z późn. zm.);

- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 1 marca 2005 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. Nr 42, poz. 409);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 25, poz. 186, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2005 r. Nr 6, poz. 45, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 18 października 2004 r. w sprawie rodzin zastępczych (Dz. U. Nr 233, poz. 2344, z późn. zm.).

Jakie instytucje odpowiadają za realizację zadań pomocy społecznej

Na poszczególnych szczeblach administracji samorządowej **zadania pomocy społecznej** realizują następujące jednostki organizacyjne:

- na obszarze gminy - ośrodki pomocy społecznej – katalog realizowanych przez ośrodki zadań został najbardziej rozbudowany z uwagi na to, iż znajdują się najbliżej osób potrzebujących;

- na obszarze powiatu - powiatowe centra pomocy rodzinie – zadania tej instytucji koncentrują się wokół pomocy rodzinie, np. rodzinie zastępczej, dzieciom i młodzieży pozbawionej opieki rodziców. Są to zadania wykraczające poza zakres działania i możliwości gminy;

-na obszarze województwa - regionalne ośrodki polityki społecznej – ich zadania dotyczą przede wszystkim działalności promocyjnej, programowej, inspiratorskiej, a także utrzymywania regionalnych jednostek pomocy społecznej, szkolenia i dokształcania kadr służb społecznych. W niniejszym informatorze nie opisano zadań regionalnego ośrodka polityki społecznej, głównie ze względu na charakter podejmowanych działań i fakt, że nie są one adresowane do indywidualnych klientów pomocy społecznej.

Jakie są główne cele pomocy społecznej

- **wsparcie** osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka – oznacza to, że jeżeli warunki bytowe ulegają znacznemu pogorszeniu, to państwo powinno udzielić jednostce lub rodzinie wsparcia, co czyni właśnie poprzez system pomocy społecznej;
- **zapobieganie** trudnym sytuacjom, doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia świadczeniobiorców oraz zintegrowanie ich ze środowiskiem – pomoc społeczna spełniać powinna rolę profilaktyczną, która pozwala nie dopuszczać do problemów oraz obniżyć koszty udzielania pomocy;
- **aktywizacja** świadczeniobiorców – istotne jest przeciwdziałanie uzależnieniu od pomocy społecznej. W tym celu podejmowane są działania, zmierzające do wzmocnienia odpowiedzialności świadczeniobiorców i uświadomienia im prawa do samostanowienia o sobie. Przy realizacji tego celu mocno akcentowany jest obowiązek współdziałania osoby i rodziny korzystającej z pomocy społecznej w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji.

Jakie są powody przyznawania pomocy

Pomocy społecznej udziela się w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;

- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Samo ubóstwo, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, **nie jest podstawą do przyznania świadczeń**. Powinna dodatkowo zaistnieć przynajmniej jedna z pozostałych wymienionych powyżej okoliczności.

Kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy:

Aby nabyć prawo do uzyskania pomocy (w szczególności finansowej), oprócz występowania jednej z powyższych okoliczności, musi również zostać spełnione kryterium dochodowe, tzn. należy posiadać odpowiednio niski dochód.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza **634 zł**;
- rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty **514 zł**.

Obliczając kryterium dochodowe bierze się pod uwagę dochody z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, czyli np. ubiegając się o pomoc w marcu, trzeba przedstawić dochód z lutego. Muszą to być dochody netto, czyli bez podatku oraz składek na ubezpieczenia.

Do dochodów nie wlicza się również:

- alimentów świadczonych na rzecz innych osób;
- jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego;
- zasiłku celowego;
- pomocy materialnej mającej charakter socjalny albo motywacyjny, przyznawanej na podstawie przepisów o systemie oświaty;
- wartości świadczenia w naturze;
- świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych.

W przypadku utraty dochodu, przy ustalaniu uprawnień do pomocy społecznej, pod uwagę jest brany dochód z miesiąca, w którym został złożony wniosek.

W przypadku uzyskania w ciągu 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku lub w okresie pobierania świadczenia z pomocy społecznej dochodu jednorazowego przekraczającego pięciokrotnie kwoty kryterium dochodowego odpowiednio osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, kwotę tego dochodu rozlicza się w równych częściach na 12 kolejnych miesięcy, poczynając od miesiąca, w którym dochód został wypłacony. Przy uzyskaniu jednorazowo dochodu należnego za dany okres, kwotę tego dochodu uwzględnia się w dochodzie osoby lub rodziny przez okres, za który uzyskano ten dochód. Świadczenia z pomocy społecznej nie przyznaje się w przypadku stwierdzenia przez pracownika socjalnego dysproporcji między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową osoby lub rodziny, wskazującą, że osoba ta lub rodzina jest w stanie przezwyciężyć trudną sytuację życiową, wykorzystując własne zasoby majątkowe. Chodzi tu o stwierdzenie posiadania znacznych zasobów finansowych, wartościowych przedmiotów majątkowych, np. samochodu.

Tryb udzielania pomocy społecznej.

Tryb przyznania świadczeń z pomocy społecznej składa się z następujących etapów:

1. Zgłoszenie wniosku o udzielenie pomocy.

O pomoc mogą ubiegać się osoby, które mają miejsce zamieszkania i przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Postępowanie w sprawie świadczeń pomocy społecznej wszczynane jest na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana również z urzędu, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej pełnomocnika. Z wnioskiem można zgłosić się osobiście, telefonicznie lub pisemnie do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania lub pobytu.

Nie ma ściśle określonego przepisami druku podania o pomoc, jednakże powinno ono zawierać pewne elementy, takie jak:

- datę i miejsce sporządzenia wniosku;
- imię i nazwisko oraz adres wnioskodawcy;
- nazwę i adres ośrodka pomocy społecznej, do którego skierowany jest wniosek;

- wyjaśnienie, jakiej formy i w jakim zakresie osoba oczekuje pomocy, bądź też jeżeli osoba nie jest zorientowana w możliwych formach udzielanego wsparcia
- podanie informacji o występującym problemie, niezaspokojonych, istotnych życiowo potrzebach;
- podpis osoby składającej wniosek.

Wskazane jest również dołączenie do podania załączników, czyli kserokopii dokumentów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, np. zaświadczenie o wysokości wynagrodzenia za pracę, emerytury, orzeczenie o niepełnosprawności.

Kwota dochodu z 1 ha przeliczeniowego – wynosi 288 zł.

2. Sporządzenie wywiadu środowiskowego i planu pomocy.

Podstawą udzielenia pomocy jest wywiad środowiskowy sporządzony w miejscu zamieszkania osoby ubiegającej się o pomoc, a w sprawach niecierpiących zwłoki – w miejscu pobytu osoby ubiegającej się. Brak zgody na przeprowadzenie wywiadu jest równoznaczny z rezygnacją z pomocy społecznej.

Celem wywiadu środowiskowego jest rozeznanie sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się o pomoc. W świetle ustawy o pomocy społecznej rodzina – to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Dlatego też pracownik socjalny w trakcie przeprowadzania wywiadu pyta nie tylko o informacje dot. osoby, która wystąpiła z wnioskiem o pomoc, ale też osób wspólnie z nią zamieszkujących i gospodarujących. Przy ustalaniu kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń pieniężnych pomocy społecznej brane są pod uwagę dochody osoby zainteresowanej oraz pozostałych członków rodziny.

Pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy w ciągu 14 dni od daty wszczęcia postępowania, a w sprawach wymagających bezzwłocznego udzielenia pomocy – w terminie 2 dni. W trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego, w porozumieniu z klientem ustalany jest plan pomocy. Ustalenia mogą zostać zawarte w kontrakcie socjalnym. Kontrakt socjalny jest to pisemna umowa zawarta z osobą lub rodziną ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy. Zawarcie kontraktu socjalnego ma na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, z uwzględnieniem możliwości wykorzystania zasobów środowiska lokalnego. Kontrakt zawiera opis sytuacji życiowej osoby lub rodziny

oraz opis działań koniecznych do podjęcia przez nią, a także formę, zakres i czas udzielanej przez Ośrodek pomocy.

3. Sporządzanie decyzji i wydanie jej osobie ubiegającej się o pomoc społeczną.

Świadczenia z pomocy społecznej, poza wyjątkami wskazanymi w ustawie, przyznawane są w formie decyzji, która musi zostać sporządzona w formie pisemnej. Ośrodek pomocy społecznej ma obowiązek załatwić sprawę bez zbędnej zwłoki, czyli najszybciej, jak jest to możliwe. Sprawa, która wymaga przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego powinna być rozpatrzona przez upływem jednego miesiąca, a sprawa szczególnie skomplikowana – przed upływem dwóch miesięcy.

Forma, zakres i rozmiar przyznawanej pomocy jest uzależniony od okoliczności sprawy, sytuacji, w jakiej znajduje się wnioskodawca i jego rodzina.

Osoba, która nie zgadza się z rozstrzygnięciem ośrodka, może złożyć odwołanie od decyzji w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania do samorządowego kolegium odwoławczego, wskazanego w pouczeniu decyzji. Odwołanie zaadresowane do kolegium należy złożyć na piśmie w sekretariacie ośrodka pomocy społecznej.

4. Realizacja przyznanych świadczeń.

Realizacja świadczeń pieniężnych odbywa się zazwyczaj w formie wypłat w kasie ośrodka pomocy społecznej, w terminach określonych w decyzji. Część świadczeń pieniężnych realizowana jest w formie wypłat w kasie ośrodka bądź przelewów na konto osobiste. Niektóre ze świadczeń realizowane są w formie rzeczowej. Pomoc w formie Usług opiekuńczych realizują specjalnie zatrudnione w tym celu opiekunki.

Jakie są obowiązki osób i rodzin ubiegających się o pomoc społeczną.

- **współpraca z pracownikiem socjalnym** w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy przez osobę bezrobotną, marnotrawstwo przyznanych świadczeń, ich celowe niszczenie, bądź też marnotrawstwo własnych zasobów materialnych, a także ich nieracjonalne wykorzystywanie mogą stanowić podstawę do odmowy przyznania świadczeń z pomocy społecznej;
- **informowanie** o każdej zmianie w ich sytuacji osobistej i majątkowej, która może mieć wpływ na podstawę lub wymiar przyznanej pomocy. Świadome wprowadzenie w błąd pracownika socjalnego może spowodować zmianę decyzji na niekorzyść strony oraz naliczenie i zwrot nienależnie pobranych świadczeń;

- wypłacane przez ośrodek pomocy społecznej **środki finansowe**, jak również własne, wykorzystywać zgodnie z przeznaczeniem.

FORMY POMOCY ŚWIADCZONE PRZEZ OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ

I. Świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały;
- zasiłek okresowy;
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy;
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie;
- pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki;
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. C lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd.

II. Świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna;
- bilet kredytowany;
- składki na ubezpieczenie zdrowotne;
- składki na ubezpieczenie społeczne;
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie;
- sprawienie pogrzebu;
- poradnictwo specjalistyczne;
- interwencja kryzysowa;
- schronienie;
- posiłek;
- niezbędne ubranie;
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy;
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia;
- mieszkanie chronione;

- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej;
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

Zasady przyznawania zasiłku stałego

Zasiłek stały przysługuje osobie pełnoletniej:

- samotnej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej
- pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy jeżeli dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Całkowita niezdolność do pracy oznacza:

- całkowitą niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. orzeczenie lekarza orzecznika ZUS o całkowitej niezdolności do pracy lub o całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji,
- zaliczenie do I lub II grupy inwalidów,
- posiadanie znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Wysokość zasiłku stałego jest uzależniona od wysokości dochodu osoby oraz dochodu rodziny i ustala się ją w następujący sposób:

- w przypadku osoby gospodarującej samotnie, zasiłek stanowi różnicę między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby;
- w przypadku osoby w rodzinie, zasiłek stanowi różnicę między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Wysokość przy znanego zasiłku stałego nie może przekraczać **604 zł** miesięcznie i nie może być niższa niż **30 zł**.

Ważne! Nie otrzymasz zasiłku stałego, jeżeli jesteś uprawniony do renty socjalnej lub świadczenia pielęgnacyjnego.

Zasady przyznawania zasiłku okresowego

Zasiłek okresowy **może być przyznany** osobom i rodzinom, których posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają **na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych** (dochody nie przekraczają kryterium dochodowego), w szczególności ze względu na:

- długotrwałą chorobę,
- niepełnosprawność,
- bezrobocie,
- możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (np. w okresie oczekiwania na wypłatę świadczenia rentowego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych).

Starając się o przyznanie zasiłku okresowego z tytułu długotrwałej choroby lub niepełnosprawności należy przedstawić przede wszystkim orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o niezdolności do pracy lub stosowne zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt leczenia się oraz rachunki dokumentujące koszty leczenia. Przyznanie zasiłku okresowego z powodu bezrobocia zobowiązuje do aktywnego poszukiwania pracy, które nie może ograniczyć się jedynie do zarejestrowania w urzędzie pracy.

Wysokość zasiłku okresowego ustalana jest w podobny sposób jak zasiłku stałego, tzn. od wysokości odpowiedniego kryterium dochodowego odejmuje się dochód osoby lub rodziny. Zasiłek okresowy nie może być niższy niż 50% obliczonej w powyższy sposób kwoty. Maksymalna wysokość zasiłku nie może przekroczyć **634 zł** (dotyczy tylko osoby samotnie gospodarującej), a minimalna - **20 zł**.

Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy uzależniony jest od indywidualnej sytuacji osoby czy rodziny. Określa go ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Formy i zakres przyznawania zasiłku celowego

Zasiłek celowy może otrzymać, na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, osoba lub rodzina, posiadająca dochody niższe niż kryterium dochodowe. Zasiłek może zostać przyznany w szczególności na:

- zakup żywności, leków, leczenia;
- kupno opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego;
- drobne remonty i naprawy w mieszkaniu;
- koszty pogrzebu;
- bilet kredytowy.

Ponadto może on zostać przyznany:

- na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne - o tę formę pomocy może ubiegać się osoba bezdomna i osoba niemająca dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych;
- osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej
- w tym przypadku pomoc może być przyznana bez względu na dochód i może nie podlegać zwrotowi;
- osobie lub rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, pod warunkiem zwrotu części lub całości świadczenia.

Osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być udzielona pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego. Świadczenie to może być przyznane tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w sytuacjach zupełnie wyjątkowych. Na to, czy specjalny zasiłek celowy zostanie udzielony decyduje nie tyle sytuacja dochodowa, co sytuacja życiowa osoby lub rodziny. Jego wysokość nie może przekroczyć odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.

Na czym polega praca socjalna

Praca socjalna jest rozumiana jako działalność zawodowa, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania

w środowisku społecznym poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Jest ona wykonywana na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

W działalności tej wykorzystuje się odpowiednie metody i techniki, np. kontrakt socjalny – umowa zawarta przez pracownika socjalnego z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca zobowiązania i uprawnienia stron, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych osoby lub rodziny. W kontrakcie dokonuje się krótkiej oceny sytuacji życiowej świadczeniobiorcy i na tej podstawie wytycza się określone cele i działania służące ich osiągnięciu.

Pomoc w formie opłacania składek na ubezpieczenia

Ustawa o pomocy społecznej przewiduje możliwość opłacania składek na ubezpieczenie:

- **społeczne, tj. emerytalne i rentowe** – za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem (również matkę, ojca współmałżonka) lub rodzeństwem. W tym przypadku dochód na osobę w rodzinie osoby opiekującej się nie może przekroczyć 150% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Ponadto osoba opiekującą się nie może podlegać obowiązkowo tym ubezpieczeniom z innych tytułów, nie może też otrzymywać emerytury albo renty. O pomoc w formie opłacenia składki na ubezpieczenie społecznej może także zwrócić się osoba, która w związku z koniecznością sprawowania opieki pozostaje na urlopie bezpłatnym. Ta forma pomocy nie przysługuje osobie, która w dniu złożenia wniosku ukończyła 50 lat i nie posiada okresu ubezpieczenia wynoszącego minimum 10 lat, a także kobiecie posiadającej 20 - letni okres ubezpieczenia i mężczyźnie posiadającemu 25 - letni okres ubezpieczenia. Do wniosku należy załączyć zaświadczenie wydane przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, potwierdzające potrzebę sprawowania opieki bezpośredniej i osobistej.

- **zdrowotne** – są opłacane za określone w ustawie o pomocy społecznej kategorii osób na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (aktualnie ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych), np. za osobę bezdomną realizującą indywidualny program wychodzenia z bezdomności, osobę objętą indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego.

Pomimo, iż powyższe formy wsparcia wyrażane są w określonych kwotach pieniężnych, to zostały zaliczone do świadczeń niepieniężnych. Wiąże się to z tym, iż osoba zainteresowana nie otrzymuje bezpośrednio środków pieniężnych, a jedynie opłacana składka ma jej umożliwić korzystanie z określonych świadczeń, wynikających z objęcia ubezpieczeniem.

Kiedy gmina ma obowiązek dokonać pochówku zmarłego

Zorganizowanie pogrzebu, także osobie bezdomnej, ciąży na gminie **tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy nie może tego obowiązku wypełnić rodzina**. Trudności finansowe rodziny nie są powodem do przerwania tej powinności na gminę, bowiem w takiej sytuacji ustawa o pomocy społecznej przewiduje możliwość udzielenia zasiłku celowego z przeznaczeniem na pokrycie kosztów pogrzebu. Pogrzeb powinien odbyć się zgodnie z wyznaniem zmarłego. Gminie przysługuje zwrot kosztów pogrzebu z zasiłku pogrzebowego, a jeżeli zasiłek ten nie przysługuje - z masy spadkowej.

Pomoc rzeczowa

Pomoc rzeczowa obejmuje w szczególności:

- **zapewnienie schronienia** - następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych i innych miejscach do tego przeznaczonych;

- **przyznanie niezbędnego ubrania** - następuje przez dostarczenie osobie potrzebującej bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku;

- **przyznanie posiłku** - pomoc doraźna lub okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

Pomoc w tej formie realizowana jest również poprzez zakup posiłków dla dzieci i młodzieży w czasie nauki w szkole.

Pomoc rzeczowa jest przyznawana osobie lub rodzinie, która jest tego pozbawiona.

Usługi opiekuńcze

Kto może ubiegać się o usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Jeżeli jesteś osobą samotną lub jeżeli masz rodzinę, ale nie jest ona w stanie zapewnić Ci pomocy, a ze względu na wiek, stan zdrowia lub z innych powodów potrzebujesz opieki, możesz otrzymać z ośrodka pomocy społecznej wsparcie w formie usług opiekuńczych bądź specjalistycznych usług opiekuńczych. Do wniosku należy załączyć zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia uzasadniające korzystanie z usług.

Jaki jest zakres świadczonych usług opiekuńczych

Usługi opiekuńcze świadczone są przez opiekunki i obejmują swoim zakresem:

- **pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych**(np. przygotowywanie lub dostarczanie posiłków, pranie, bieżące sprzątanie, dokonywanie zakupów),

- **opiekę higieniczną** (np. toaleta lub kąpiel chorego),

- **zapewnienie kontaktów z otoczeniem** (poprzez m.in. spacerowanie, czytanie, podtrzymywanie indywidualnych zainteresowań),

- **pomoc przy załatwianiu spraw urzędowych i pilnych spraw bieżących** (tj. regulowanie opłat, wzywanie lekarza lub pielęgniarki, dostarczanie leków, zgłaszanie napraw urządzeń domowych).

Zakres usług jest bardzo zróżnicowany, bowiem wiąże się z koniecznością dostosowania do indywidualnych potrzeb świadczeniobiorcy. Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania podopiecznego w dni robocze.

Odpłatność za usługi opiekuńcze.

Pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznawana jest na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej przez ośrodki pomocy społecznej, określającej jednocześnie ich zakres i zasady zwrotu kosztów.

Wysokość odpłatności za usługi opiekuńcze uzależniona jest od:

- **wysokości stawki godzinowej usługi** – rada miejska ustala wysokość odpłatności za godzinę usług;
- **ilości godzin** świadczonych usług;
- **dochodu** osoby lub rodziny korzystającej z usług – im wyższy posiadany dochód, tym wyższa ponoszona odpłatność. Za osoby posiadające dochód poniżej kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej odpłatność za świadczone usługi w całości jest ponoszona przez ośrodek pomocy społecznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba zainteresowana może być, na jej wniosek lub na wniosek pracownika socjalnego, częściowo lub całkowicie zwolniona z ponoszenia odpłatności na czas określony.

Na czym polegają specjalistyczne usługi opiekuńcze

Do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności dostosowane są specjalistyczne usługi opiekuńcze. Dotyczą one osób psychicznie chorych, obłożnie chorych, po wylewach, udarach mózgu, ze stwardnieniem rozsianym czy chorobą nowotworową, dzieci z autyzmem itp.

Katalog usług dla osób wymagających pomocy w formie specjalistycznej opieki obejmuje:

- uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, np. ułatwianie dostępu do edukacji i kultury, dbałość o higienę i wygląd, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;

- pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, np. pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, pomoc w wykupywaniu i zamawianiu leków w aptece;
- rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy zdrowotnej, np. współpraca ze specjalistami w celu aktywizacji osoby;
- pomoc mieszkaniową, np. uzyskanie mieszkania, remonty i naprawy.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczą osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym (np. pielęgniarka, rehabilitant, psycholog).

Domy Pomocy Społecznej

W jakiej sytuacji można skierować osobę do domu pomocy społecznej.

Umieszczenie w domu pomocy społecznej **może nastąpić tylko w ostateczności, w sytuacji, w której nie ma możliwości zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.**

Pomoc w tejże formie przysługuje osobie, która:

- wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności;
- nie może samodzielnie funkcjonować w środowisku.

Osobę uprawnioną kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego, jeśli to możliwe, jak najbliżej jej miejsca zamieszkania. Umieszczenie w placówce jest możliwe po uzyskaniu zgody osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. W przypadku braku takiej zgody, gdy osoba bezwzględnie wymaga umieszczenia w domu pomocy społecznej, ośrodek jest zobowiązany zawiadomić właściwy sąd, lub w przypadku braku przedstawiciela ustawowego lub opiekuna – prokuraturę.

Dopiero na podstawie decyzji właściwego organu możliwe jest umieszczenie osoby w domu pomocy społecznej.

Rodzaje domów pomocy społecznej

Placówki te, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się na domy dla:

- osób w podeszłym wieku,
- osób przewlekle somatycznie chorych,
- osób przewlekle psychicznie chorych,
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- osób niepełnosprawnych fizycznie,

Powyższe typy domów mogą być łączone pod warunkiem usytuowania każdego z nich w odrębnym budynku. Jednak **dopuszczalne jest prowadzenie domu pomocy społecznej w jednym budynku łącznie dla osób:**

- w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych,
- przewlekle somatycznie chorych oraz osób niepełnosprawnych fizycznie,
- w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie,
- dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

Domy pomocy społecznej zapewniają całodobową opiekę oraz zaspokajają niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne na poziomie obowiązującego standardu, przy szczególnym uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa ich mieszkańców, a także stopnia ich fizycznej i psychicznej sprawności

Zasady odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny.

Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są:

- mieszkańiec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka - **w wysokości nie wyższej niż 70% dochodu.**

Gdy osoba przebywająca w domu pomocy społecznej lub jej przedstawiciel nie jest w stanie uiścić opłat, to w następnej kolejności obciążani są nimi:

- **małżonek, zstępni przed wstępnymi** w drodze umowy zawartej z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej - jeżeli dochód jest wyższy niż 250% kryterium dochodowego odpowiednio osoby samotnie gospodarującej lub na osobę w rodzinie, przy czym kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 250% wymienionego

kryterium.

- **gmina**, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby wyżej wymienione.

Małżonek, zstępni i wstępni opłatę wnoszą do kasy lub na rachunek bankowy gminy, która skierowała osobę do domu pomocy społecznej. Gmina opłatę od tych osób wraz ze swoją częścią płatności przekazuje na rachunek bankowy właściwego domu pomocy społecznej.